

شناخت عوامل تأثیرگذار بر تیپولوژی شخصیتی دو گروه جانباز مثبت‌گرا و منفی‌گرا

تاریخ چاپ نهایی: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱

تاریخ چاپ اولیه: ۱۴۰۵/۰۲/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۱/۲۰

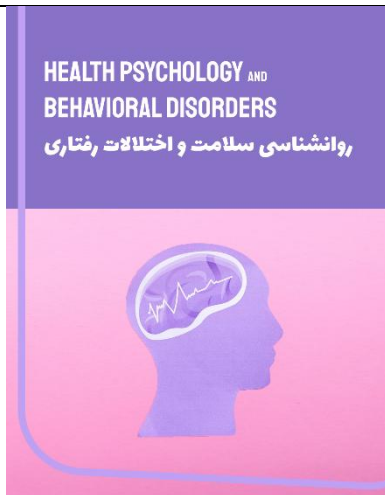
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۱/۱۲

تاریخ ارسال: ۱۴۰۴/۰۹/۲۹

چکیده

هدف این پژوهش شناسایی و تبیین عوامل فردی، اجتماعی، فرهنگی و ساختاری مؤثر بر شکل‌گیری تیپولوژی شخصیتی جانبازان مثبت‌گرا و منفی‌گرا بود. این پژوهش با رویکرد کیفی و در چارچوب پارادایم تفسیری انجام شد. مشارکت‌کنندگان شامل جانبازان ساکن شهر ایلام بودند که به صورت هدفمند و بر اساس معیارهای پژوهش انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته، گروه‌های متمرکز و مشاهده میدانی گردآوری شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون و از طریق کدگذاری چندمرحله‌ای انجام گرفت و مضامین نهایی در چارچوب نظری سرمایه اجتماعی تفسیر شدند. نتایج نشان داد که تیپولوژی شخصیتی جانبازان حاصل تعامل چندسطحی عوامل درونی و بیرونی است، به‌گونه‌ای که نگرش مثبت به زندگی، معناجویی و تاب‌آوری با دسترسی به سرمایه اجتماعی و شبکه‌های حمایتی قوی هم‌افزایی یافته و به شکل‌گیری تیپ مثبت‌گرا منجر می‌شود، در حالی که محدودیت در روابط اجتماعی، ضعف در معناسازی و کاهش منابع حمایتی با تشدید الگوهای منفی شخصیتی و گرایش به انزوا و ناسازگاری همراه است. یافته‌ها نشان می‌دهد که تیپ‌های شخصیتی جانبازان پدیده‌ای پویا و وابسته به بستر اجتماعی هستند و تقویت سرمایه اجتماعی، حمایت‌های بین‌فردی و منابع روان‌شناختی می‌تواند در جهت ارتقای الگوهای مثبت شخصیتی و بهبود سازگاری آنان مؤثر باشد.

کلیدواژه‌ها: تیپولوژی شخصیتی، جانبازان، سرمایه اجتماعی، تاب‌آوری، نگرش مثبت، تجربه زیسته

مصطفی علی کرمی^۱، زهرا قاسمی^{۱*}، حسین آقاجانی مرساء^۱

۱. گروه جامعه‌شناسی فرهنگی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول:

zah.ghasemi@iauctb.ac.ir

شیوه استناددهی: علی کرمی، مصطفی، قاسمی، زهرا، و آقاجانی مرساء، حسین. (۱۴۰۵). شناخت عوامل تأثیرگذار بر تیپولوژی شخصیتی دو گروه جانباز مثبت‌گرا و منفی‌گرا. *روانشناسی سلامت و اختلالات رفتاری*، ۴(۴)، ۱۳-۱.

Identifying the Factors Influencing the Personality Typology of Positive-Oriented and Negative-Oriented Veterans

Submit Date:
2025-12-20

Revise Date:
2026-04-01

Accept Date:
2026-04-09

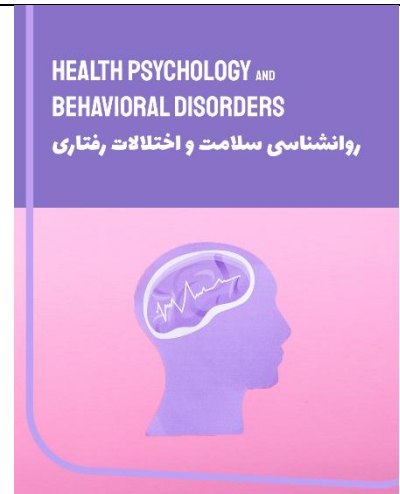
Initial Publish Date:
2026-05-11

Final Publish Date:
2026-09-23

Abstract

The aim of this study was to identify and explain the individual, social, cultural, and structural factors influencing the personality typology of positive-oriented and negative-oriented veterans. This study employed a qualitative approach within an interpretive paradigm. Participants consisted of veterans living in Ilam, Iran, selected through purposive sampling based on predefined criteria. Data were collected using semi-structured interviews, focus group discussions, and field observations. The data were analyzed through thematic analysis using a multi-stage coding process, and the resulting themes were interpreted within the framework of social capital theory. The findings indicated that veterans' personality typology emerges from a dynamic interaction between internal dispositions and external contexts, such that optimism, resilience, and meaning-making, when combined with strong social capital and supportive networks, contribute to the development of positive-oriented personality patterns, whereas limited social relationships, weak meaning construction, and reduced support resources are associated with negative-oriented patterns characterized by isolation and maladaptation. The results suggest that veterans' personality typologies are dynamic and context-dependent, and that strengthening social capital, interpersonal support, and psychological resources can promote positive personality development and improve adaptation outcomes.

Keywords: *Personality typology, veterans, social capital, resilience, positive orientation, lived experience*

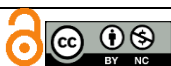

Mostafa Alikarami¹, Zahra Qasemi^{1*}, Hossein Aghajani Marsa¹

1. Department of Cultural Sociology, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

*Corresponding Author's Email:
zah.ghasemi@iauctb.ac.ir

How to cite: Alikarami, M., Qasemi, Z., & Aghajani Marsa, H. (2026). Identifying the Factors Influencing the Personality Typology of Positive-Oriented and Negative-Oriented Veterans. *Health Psychology and Behavioral Disorders*, 4(4), 1-13.

پدیده جانبازی به‌عنوان یکی از پیامدهای عمیق و چندلایه جنگ، نه‌تنها با آسیب‌های جسمی بلکه با تغییرات گسترده در ابعاد روان‌شناختی، اجتماعی و شخصیتی همراه است. تجربه زیسته جانبازان در بستر پسا‌جنگ، تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی، اجتماعی و فرهنگی قرار دارد که می‌تواند به شکل‌گیری الگوهای متفاوتی از شخصیت و سازگاری منجر شود. در این میان، تمایز میان جانبازان مثبت‌گرا و منفی‌گرا به‌عنوان دو تیپ شخصیتی متمایز، توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است، زیرا این تمایز می‌تواند پیامدهای مهمی در حوزه سلامت روان، کیفیت زندگی و مشارکت اجتماعی آنان داشته باشد. مطالعات نشان داده‌اند که مواجهه با تجارب جنگی و آسیب‌های ناشی از آن، می‌تواند به بروز اختلالات روانی نظیر اضطراب اجتماعی و اختلال استرس پس از سانحه منجر شود که خود به‌عنوان یکی از عوامل تعیین‌کننده در شکل‌گیری ویژگی‌های شخصیتی عمل می‌کند (Kimbrel et al., 2016; Shafiee Kamal Abadi et al., 2014).

در چارچوب روان‌شناسی شخصیت، نگرش‌های خوش‌بینانه و بدبینانه به‌عنوان دو قطب اصلی در تبیین تفاوت‌های فردی مطرح هستند. افراد مثبت‌گرا معمولاً دارای سطوح بالاتری از امید، تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری شناختی هستند، در حالی که افراد منفی‌گرا بیشتر در معرض احساسات منفی، ناامیدی و کناره‌گیری اجتماعی قرار دارند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که ساختار شخصیت افراد با نگرش‌های خوش‌بینانه یا بدبینانه، نقش مهمی در نحوه سازگاری آنان با شرایط دشوار زندگی ایفا می‌کند (Arskieva et al., 2021). این تفاوت‌ها در میان جانبازان، به‌ویژه در مواجهه با محدودیت‌های ناشی از آسیب‌های جنگی، برجسته‌تر می‌شود و می‌تواند مسیرهای متفاوتی از رشد یا افول روانی را رقم بزند.

از سوی دیگر، نظریه‌های معاصر در حوزه سلامت روان بر نقش منابع درونی و بیرونی در ارتقای بهزیستی تأکید دارند. مفاهیمی مانند امید، تاب‌آوری، دلبستگی ایمن و انعطاف‌پذیری مقابله‌ای به‌عنوان عوامل محافظت‌کننده در برابر پیامدهای منفی آسیب‌های روانی شناخته شده‌اند (Umucu et al., 2022). در این راستا، برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که وجود حس انسجام و معنا در زندگی می‌تواند به رشد پس از سانحه و شکل‌گیری الگوهای مثبت شخصیتی در میان جانبازان منجر شود (Mottershead et al., 2024). این یافته‌ها نشان می‌دهد که حتی در شرایط دشوار، امکان شکل‌گیری الگوهای مثبت سازگاری وجود دارد، مشروط بر آنکه فرد به منابع روانی و اجتماعی مناسب دسترسی داشته باشد.

در سطح اجتماعی، نقش شبکه‌های حمایتی و تعاملات اجتماعی در شکل‌گیری تیپ شخصیتی جانبازان بسیار حائز اهمیت است. حمایت خانواده، دوستان و هم‌زمان می‌تواند به‌عنوان یک منبع مهم سرمایه اجتماعی، در تقویت نگرش‌های مثبت و کاهش احساس انزوا مؤثر باشد. مطالعات نشان داده‌اند که همسران جانبازان نیز در شکل‌دهی به تجربه‌های روزمره آنان نقش مهمی ایفا می‌کنند و می‌توانند در ایجاد امید و معنا در زندگی تأثیرگذار باشند (Goeree et al., 2023). همچنین، مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و ورزشی، مانند برنامه‌های توان‌بخشی و رویدادهایی نظیر بازی‌های اینوبکتوس، می‌تواند به تسهیل‌گذار از نقش نظامی به زندگی غیرنظامی و تقویت هویت مثبت کمک کند (Mackintosh et al., 2025).

علاوه بر این، هویت نظامی و تجربه‌های مرتبط با آن نیز در شکل‌گیری شخصیت جانبازان نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. هویت نظامی می‌تواند به‌عنوان منبعی از انسجام و معنا عمل کند، اما در عین حال ممکن است در صورت عدم تطابق با شرایط جدید زندگی، به بروز تعارضات روانی و اجتماعی منجر شود (Bataeva & Artemenko, 2021). در برخی موارد، جانبازان با بازتعریف هویت خود و مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی، توانسته‌اند از یک هویت مبتنی بر جنگ به یک هویت مبتنی بر همکاری و تعامل اجتماعی گذار کنند (Waisová, 2020). این فرآیند بازسازی هویت، یکی از عوامل کلیدی در تمایز میان تیپ‌های شخصیتی مثبت‌گرا و منفی‌گرا محسوب می‌شود.

در حوزه مداخلات درمانی، رویکردهای مبتنی بر درمان شناختی-رفتاری و رفتاردرمانی دیالکتیکی نشان داده‌اند که می‌توانند به بهبود علائم روانی و ارتقای مهارت‌های تنظیم هیجان در میان جانبازان کمک کنند (Schreiber & Cawood, 2023; Schreiber et al., 2025). همچنین، مداخلاتی نظیر آموزش ذهن‌آگاهی، خودشفقتی و تنظیم هیجان، با بهبود کیفیت زندگی و کاهش علائم روانی در این گروه همراه

بوده‌اند (Wild et al., 2025). این یافته‌ها نشان می‌دهد که تیپ شخصیتی افراد نه تنها یک ویژگی ثابت، بلکه پدیده‌ای پویا و قابل تغییر در تعامل با مداخلات روان‌شناختی و اجتماعی است.

در کنار این موارد، عوامل انگیزشی نیز نقش مهمی در مسیر بهبودی و سازگاری جانبازان ایفا می‌کنند. اگرچه برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که انگیزش به تنهایی ممکن است برای بهبود عملکرد شناختی کافی نباشد، اما می‌تواند در کاهش پیامدهای منفی و افزایش بقا مؤثر باشد (Rabadi & Xu, 2025). همچنین، مشارکت در درمان‌های خاص مانند درمان بی‌خوابی یا استفاده از حیوانات خدماتی، می‌تواند به بهبود کیفیت خواب، کاهش علائم PTSD و ارتقای عملکرد روزمره کمک کند (Jensen et al., 2022; Thomas et al., 2025). این مداخلات نشان‌دهنده اهمیت رویکردهای چندبعدی در درک و بهبود وضعیت جانبازان هستند.

از منظر جامعه‌شناختی، نظریه سرمایه اجتماعی پیر بوردیو چارچوبی مناسب برای تحلیل تفاوت‌های میان جانبازان فراهم می‌کند. بر اساس این نظریه، دسترسی به شبکه‌های اجتماعی، منابع نمادین و سرمایه فرهنگی می‌تواند نقش مهمی در بازتولید موقعیت اجتماعی و شکل‌گیری نگرش‌های فردی ایفا کند. در این چارچوب، جانبازانی که از سرمایه اجتماعی بالاتری برخوردارند، احتمال بیشتری دارد که نگرش‌های مثبت‌تری نسبت به زندگی داشته باشند و در مقابل، افرادی که از این منابع محروم هستند، بیشتر در معرض شکل‌گیری تیپ‌های منفی‌گرا قرار دارند. این دیدگاه با یافته‌های پژوهش‌های پیشین در زمینه نقش روابط اجتماعی و حمایت‌های اجتماعی در بهزیستی جانبازان همسو است (Rashidi & Karimi, 2019; Tappenden et al., 2021).

در نهایت، با توجه به پیچیدگی و چندبعدی بودن عوامل مؤثر بر تیپولوژی شخصیتی جانبازان، ضرورت انجام پژوهش‌هایی که بتوانند این عوامل را به صورت جامع و در بستر تجربه زیسته افراد بررسی کنند، بیش از پیش احساس می‌شود. مطالعات اخیر نیز بر اهمیت درک درون‌فردی و پویایی‌های روانی در میان جانبازان تأکید دارند و نشان می‌دهند که تعامل میان عوامل فردی و محیطی می‌تواند مسیرهای متفاوتی از سازگاری را رقم بزند (Glatt et al., 2025). از این رو، این پژوهش با هدف شناسایی عوامل تأثیرگذار بر تیپولوژی شخصیتی دو گروه جانباز مثبت‌گرا و منفی‌گرا و تبیین این عوامل در چارچوب نظری سرمایه اجتماعی انجام شده است.

روش‌شناسی

در این پژوهش، با توجه به ماهیت کیفی مطالعه و تأکید بر درک عمیق تجربه‌های زیسته، جامعه پژوهش شامل جانبازان ساکن شهر ایلام بوده است که در بسترهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی این منطقه زندگی می‌کنند. انتخاب مشارکت‌کنندگان به صورت هدفمند و با رویکرد نمونه‌گیری مبتنی بر معیار انجام شده است، به گونه‌ای که افرادی انتخاب شدند که دارای تجربه زیسته مرتبط با پدیده مورد مطالعه و توانایی بیان دیدگاه‌ها، احساسات و ادراکات خود درباره وضعیت شخصیتی و اجتماعی‌شان بودند. همچنین تلاش شد تا از میان جانبازان، افرادی از هر دو طیف شخصیتی مثبت‌گرا و منفی‌گرا انتخاب شوند تا امکان مقایسه و تحلیل عمیق‌تر تفاوت‌ها و شباهت‌های میان این دو گروه فراهم گردد. پژوهشگر با حضور در میدان تحقیق در شهر ایلام و برقراری ارتباط مستقیم با جامعه هدف، اقدام به شناسایی و جذب مشارکت‌کنندگان نمود. این فرآیند با رعایت اصول اخلاقی پژوهش، از جمله کسب رضایت آگاهانه، حفظ محرمانگی اطلاعات و احترام به کرامت انسانی افراد انجام شد. مشارکت‌کنندگان از نظر ویژگی‌های فردی دارای تنوع نسبی بودند و این تنوع به غنای داده‌های کیفی کمک کرده است. همچنین، معیار اشباع نظری به عنوان مبنای تعیین حجم نمونه در نظر گرفته شد، به گونه‌ای که گردآوری داده‌ها تا زمانی ادامه یافت که اطلاعات جدیدی به مضامین استخراج‌شده افزوده نشود و الگوهای مفهومی به ثبات برسند. این رویکرد موجب شد تا داده‌های حاصل، بازتاب‌دهنده طیف گسترده‌ای از تجربیات و دیدگاه‌های جانبازان در شهر ایلام باشد و امکان تحلیل عمیق و چندبعدی پدیده مورد مطالعه فراهم گردد.

در بخش ابزارهای گردآوری داده‌ها، تمرکز اصلی بر روش‌های کیفی بوده و از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته به عنوان ابزار اصلی استفاده شده است. این مصاحبه‌ها با هدف استخراج دیدگاه‌ها، نگرش‌ها و تجربیات فردی جانبازان طراحی شده و به پژوهشگر این امکان را داده است تا

ضمن حفظ ساختار کلی، انعطاف‌پذیری لازم برای پیگیری موضوعات نوظهور در جریان مصاحبه را داشته باشد. علاوه بر این، از تکنیک گروه‌های متمرکز نیز استفاده شده است تا از طریق تعامل گروهی، معانی مشترک و تفاوت‌های ادراکی میان مشارکت‌کنندگان شناسایی شود. مشاهده میدانی نیز به‌عنوان یک ابزار مکمل به کار گرفته شده تا رفتارها، کنش‌ها و تعاملات اجتماعی افراد در محیط طبیعی ثبت و تحلیل گردد. در کنار این موارد، پژوهشگر از منابع کتابخانه‌ای شامل کتاب‌ها، مقالات و متون علمی برای غنای نظری پژوهش بهره برده است. یادداشت‌برداری مستمر از طریق فیش‌های تحقیق نیز انجام شده تا داده‌ها به‌صورت نظام‌مند ثبت و سازمان‌دهی شوند. این تنوع در ابزارهای کیفی، امکان دستیابی به داده‌های غنی و عمیق را فراهم ساخته و به افزایش اعتبار یافته‌ها کمک کرده است.

در تحلیل داده‌ها، رویکردی تفسیری و مبتنی بر تحلیل مضمون اتخاذ شده است. داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها و گروه‌های متمرکز پس از پیاده‌سازی کامل، در چند مرحله کدگذاری شده‌اند تا مفاهیم اولیه استخراج و به تدریج در قالب مقوله‌ها و مضامین اصلی سازمان‌دهی شوند. این فرآیند به‌صورت رفت و برگشتی میان داده‌ها و چارچوب نظری انجام شده است، به‌گونه‌ای که تحلیل‌های اولیه منجر به بازنگری در مفاهیم و تعمیق درک نظری شده است. در این راستا، تلاش شده است تا مضامین مرتبط با عوامل فردی، اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر تیپ شخصیتی شناسایی و تبیین شوند. همچنین با استفاده از نظریه سرمایه اجتماعی بوردیو، این مضامین در چارچوبی نظری معنا یافته و ارتباط میان شبکه‌های اجتماعی، منابع نمادین و ساختارهای اجتماعی با شکل‌گیری تیپ‌های شخصیتی مورد تحلیل قرار گرفته است. در نهایت، با تلفیق یافته‌های حاصل از منابع مختلف داده‌ای، تصویری جامع و منسجم از پدیده مورد مطالعه ارائه شده است که نشان‌دهنده پیچیدگی و چندبعدی بودن عوامل مؤثر بر تیپولوژی شخصیتی جانبازان است.

یافته‌ها

در آغاز تحلیل یافته‌ها، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان مورد بررسی قرار گرفت تا زمینه‌ای برای درک بهتر داده‌های کیفی فراهم شود. مشارکت‌کنندگان این پژوهش شامل جانبازانی با دامنه سنی متنوع بودند که عمدتاً در بازه میان‌سالی قرار داشتند و تجربه زیسته طولانی‌مدت در مواجهه با پیامدهای جسمی و روانی جانبازی را دارا بودند. از نظر سطح تحصیلات، افراد در طیفی از تحصیلات متوسطه تا تحصیلات دانشگاهی قرار داشتند که این تنوع آموزشی بر نحوه ادراک آنان از مسائل اجتماعی و شخصیتی تأثیرگذار بوده است. همچنین، از حیث سابقه شغلی، برخی از مشارکت‌کنندگان دارای اشتغال پایدار بوده و برخی دیگر به دلیل محدودیت‌های ناشی از جانبازی، با مشکلاتی در اشتغال مواجه بوده‌اند. درصد جانبازی نیز در میان افراد متفاوت بوده و این تفاوت به‌عنوان یکی از زمینه‌های مهم در شکل‌گیری تجربه‌های زیسته متفاوت در نظر گرفته شده است. این تنوع در ویژگی‌های فردی موجب شده است تا داده‌های گردآوری‌شده از غنای بالایی برخوردار بوده و امکان تحلیل عمیق‌تر تفاوت‌های میان دو گروه مثبت‌گرا و منفی‌گرا فراهم گردد.

در ادامه، تحلیل داده‌های کیفی به استخراج مضامین اولیه و سازمان‌دهی آن‌ها در قالب مقوله‌های اصلی منجر شد که در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱. مقوله‌ها و مضامین اصلی استخراج‌شده از داده‌های کیفی

مقوله اصلی	زیرمقوله‌ها	کدهای اولیه
عوامل فردی	نگرش به زندگی، تاب‌آوری روانی، معناجویی	امید به آینده، پذیرش شرایط، احساس هدفمندی
عوامل اجتماعی	حمایت اجتماعی، شبکه روابط، مشارکت اجتماعی	حمایت خانواده، تعامل با هم‌زمان، حضور در گروه‌ها
عوامل فرهنگی	ارزش‌ها و باورها، هویت فرهنگی	باورهای دینی، حس تعلق، ارزش‌های اخلاقی
عوامل ساختاری	شرایط اقتصادی، دسترسی به خدمات	وضعیت معیشتی، خدمات حمایتی، امکانات درمانی

بر اساس جدول فوق، تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که تیپولوژی شخصیتی جانبازان تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل چندبعدی قرار دارد که در چهار سطح فردی، اجتماعی، فرهنگی و ساختاری قابل دسته‌بندی است. در سطح فردی، عواملی نظیر نگرش به زندگی و میزان تاب‌آوری نقش تعیین‌کننده‌ای در تمایز میان افراد مثبت‌گرا و منفی‌گرا دارند، به‌گونه‌ای که افراد مثبت‌گرا بیشتر دارای نگرش امیدوارانه و توانایی سازگاری با شرایط هستند. در سطح اجتماعی، وجود شبکه‌های حمایتی قوی و تعاملات مثبت با دیگران، به‌ویژه خانواده و هم‌زمان، به‌عنوان عامل تقویت‌کننده گرایش مثبت عمل می‌کند. در سطح فرهنگی، باورها و ارزش‌های درونی‌شده، به‌ویژه باورهای دینی، نقش مهمی در معنا دادن به تجربه جانبازی دارند. در نهایت، شرایط ساختاری نظیر وضعیت اقتصادی و دسترسی به خدمات نیز می‌تواند به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم بر شکل‌گیری تیپ شخصیتی تأثیرگذار باشد.

جدول ۲. مقایسه مضامین در دو گروه جانبازان مثبت‌گرا و منفی‌گرا

مقوله	گروه مثبت‌گرا	گروه منفی‌گرا
نگرش به زندگی	خوش‌بینانه و فعال	بدبینانه و منفعل
حمایت اجتماعی	بالا و مؤثر	محدود و ناکارآمد
معناجویی	قوی و هدفمند	ضعیف و مبهم
مشارکت اجتماعی	فعال	انزواطلب

یافته‌های جدول ۲ نشان می‌دهد که تفاوت‌های معناداری میان دو گروه از نظر نحوه تجربه و تفسیر واقعیت‌های زندگی وجود دارد. افراد مثبت‌گرا با نگرشی فعال و امیدوارانه به زندگی می‌نگرند و از منابع اجتماعی خود به‌صورت مؤثر بهره می‌برند، در حالی که افراد منفی‌گرا بیشتر درگیر احساسات منفی و انزوا هستند. این تفاوت‌ها نه تنها در سطح شناختی بلکه در سطح رفتاری نیز قابل مشاهده است، به‌طوری که گروه مثبت‌گرا تمایل بیشتری به مشارکت اجتماعی و تعامل با دیگران دارند، در حالی که گروه منفی‌گرا بیشتر به کناره‌گیری و کاهش تعاملات اجتماعی گرایش دارند.

جدول ۳. نقش سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری تیپ شخصیتی

ابعاد سرمایه اجتماعی	تأثیر بر گروه مثبت‌گرا	تأثیر بر گروه منفی‌گرا
شبکه روابط	گسترده و فعال	محدود و ضعیف
اعتماد اجتماعی	بالا	پایین
حمایت متقابل	قوی	ضعیف

بر اساس جدول ۳، سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در تبیین تفاوت‌های شخصیتی میان جانبازان مطرح می‌شود. افرادی که دارای شبکه‌های ارتباطی گسترده‌تر و سطح بالاتری از اعتماد اجتماعی هستند، بیشتر در گروه مثبت‌گرا قرار می‌گیرند. این افراد از حمایت متقابل بهره‌مند بوده و در نتیجه توانایی بیشتری در مواجهه با چالش‌های زندگی دارند. در مقابل، افراد منفی‌گرا معمولاً از شبکه‌های اجتماعی محدودتری برخوردارند و سطح اعتماد اجتماعی پایین‌تری دارند که این امر می‌تواند به تشدید احساسات منفی و کاهش توانمندی‌های روانی منجر شود.

جدول ۴. پیامدهای تیپ شخصیتی در سطوح فردی و اجتماعی

سطح	پیامدها در گروه مثبت‌گرا	پیامدها در گروه منفی‌گرا
فردی	رضایت از زندگی، سلامت روانی بهتر	اضطراب، افسردگی، نارضایتی
اجتماعی	مشارکت فعال، روابط پایدار	انزوا، کاهش تعاملات

یافته‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که تیپ شخصیتی نه تنها بر وضعیت روانی فرد تأثیرگذار است، بلکه پیامدهای گسترده‌ای در سطح اجتماعی نیز دارد. افراد مثبت‌گرا از سطح بالاتری از رضایت از زندگی و سلامت روانی برخوردار بوده و در تعاملات اجتماعی فعال‌تر هستند، در حالی که

افراد منفی‌گرا بیشتر در معرض مشکلات روانی نظیر اضطراب و افسردگی قرار دارند و از مشارکت اجتماعی کمتری برخوردارند. این یافته‌ها نشان‌دهنده اهمیت توجه به عوامل مؤثر بر شکل‌گیری تیپ شخصیتی در طراحی مداخلات حمایتی و توان‌بخشی برای جانبازان است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که تیپولوژی شخصیتی جانبازان در قالب دو گروه مثبت‌گرا و منفی‌گرا، نتیجه تعامل پیچیده‌ای از عوامل فردی، اجتماعی، فرهنگی و ساختاری است که در بستر تجربه زیسته آنان شکل گرفته است. در سطح فردی، نتایج بیانگر آن بود که نگرش به زندگی، معناجویی و میزان تاب‌آوری روانی نقش تعیین‌کننده‌ای در تمایز میان این دو گروه ایفا می‌کند، به‌گونه‌ای که جانبازان مثبت‌گرا با برخورداری از نگرش امیدوارانه، پذیرش شرایط و احساس هدفمندی، توانسته‌اند تجربه جانبازی را به‌عنوان فرصتی برای رشد و بازتعریف هویت خود تفسیر کنند، در حالی که جانبازان منفی‌گرا بیشتر با احساس ناامیدی، بی‌معنایی و ناتوانی در سازگاری مواجه بوده‌اند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌هایی همسو است که نشان می‌دهند ساختار شخصیت مبتنی بر خوش‌بینی و بدبینی، نقش مهمی در نحوه مواجهه با چالش‌های زندگی دارد (Arskieva et al., 2021). همچنین، نقش تاب‌آوری و امید به‌عنوان عوامل محافظت‌کننده در برابر پیامدهای منفی آسیب‌های روانی، در مطالعات پیشین نیز مورد تأکید قرار گرفته است (Umucu et al., 2022).

در سطح روان‌شناختی، نتایج این پژوهش نشان داد که جانبازان منفی‌گرا بیشتر در معرض اختلالات اضطرابی و مشکلات هیجانی قرار دارند و این امر می‌تواند به تشدید الگوهای منفی شخصیتی منجر شود. این یافته با مطالعاتی که به ارتباط میان حساسیت تقویتی و اضطراب اجتماعی در میان جانبازان پرداخته‌اند، همخوانی دارد (Kimbrel et al., 2016). همچنین، شیوع بالای اختلال استرس پس از سانحه و همبودی آن با اختلالات شخصیت در میان جانبازان، می‌تواند به‌عنوان یکی از عوامل زمینه‌ساز شکل‌گیری تیپ‌های منفی‌گرا در نظر گرفته شود (Shafiee Kamal Abadi et al., 2014). در مقابل، وجود مهارت‌های تنظیم هیجان و بهره‌گیری از راهبردهای مقابله‌ای سازگارانه در میان افراد مثبت‌گرا، به کاهش علائم روانی و بهبود کیفیت زندگی آنان کمک کرده است، که این موضوع در مطالعات مربوط به مداخلات روان‌درمانی نیز تأیید شده است (Schreiber & Cawood, 2023; Schreiber et al., 2025).

در سطح اجتماعی، یافته‌ها نشان داد که سرمایه اجتماعی، به‌ویژه در قالب شبکه‌های حمایتی، اعتماد اجتماعی و مشارکت در فعالیت‌های جمعی، نقش کلیدی در شکل‌گیری تیپ شخصیتی ایفا می‌کند. جانبازانی که از حمایت خانواده، دوستان و هم‌زمان برخوردار بوده‌اند، بیشتر در گروه مثبت‌گرا قرار داشته‌اند و توانسته‌اند با بهره‌گیری از این منابع، به سازگاری مؤثرتری دست یابند. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی که بر نقش روابط اجتماعی و روایت‌گری تجربیات نظامی در بهزیستی جانبازان تأکید دارند، همسو است (Tappenden et al., 2021). همچنین، نقش همسران و خانواده در ایجاد امید و معنا در زندگی روزمره جانبازان، در مطالعات دیگر نیز مورد تأکید قرار گرفته است (Goeree et al., 2023). در مقابل، محدود بودن شبکه‌های اجتماعی و کاهش سطح اعتماد اجتماعی در میان جانبازان منفی‌گرا، به انزوای اجتماعی و تشدید نگرش‌های منفی منجر شده است.

در سطح فرهنگی و هویتی، نتایج نشان داد که نحوه درونی‌سازی ارزش‌ها و بازتعریف هویت نظامی، از عوامل مهم در تمایز میان دو گروه است. جانبازان مثبت‌گرا توانسته‌اند با بازسازی هویت خود و انتقال از نقش نظامی به نقش‌های اجتماعی جدید، به نوعی انسجام درونی دست یابند، در حالی که جانبازان منفی‌گرا در این فرآیند با چالش‌های بیشتری مواجه بوده‌اند. این یافته با پژوهش‌هایی که به نقش هویت نظامی در سازگاری اجتماعی جانبازان پرداخته‌اند، همخوانی دارد (Bataeva & Artemenko, 2021). همچنین، تغییر نقش جانبازان از کنشگران جنگی به عاملان همکاری اجتماعی، در مطالعات جامعه‌شناختی نیز مورد تأکید قرار گرفته است (Waisová, 2020).

از منظر معناشناختی، نتایج این پژوهش نشان داد که وجود حس انسجام و معنا در زندگی، یکی از مهم‌ترین عوامل در شکل‌گیری تیپ مثبت‌گرا است. جانبازانی که توانسته‌اند تجربه‌های دشوار خود را در قالب روایت‌های معنادار بازسازی کنند، بیشتر به رشد پس از سانحه دست یافته‌اند

و نگرش مثبت‌تری نسبت به زندگی پیدا کرده‌اند. این یافته با رویکرد سالوتوژنیک و تأکید بر حس انسجام در سلامت روان جانبازان همسو است (Mottershead et al., 2024). همچنین، نقش خودشفقتی، ذهن‌آگاهی و تنظیم هیجان در ارتقای کیفیت زندگی جانبازان، در مطالعات اخیر مورد تأکید قرار گرفته است (Wild et al., 2025).

در حوزه مداخلات و توان‌بخشی، یافته‌ها نشان داد که مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و برنامه‌های حمایتی می‌تواند به تقویت نگرش‌های مثبت و کاهش پیامدهای منفی کمک کند. برای مثال، مشارکت در رویدادهای ورزشی و اجتماعی می‌تواند به بازسازی هویت و افزایش احساس تعلق اجتماعی منجر شود (Mackintosh et al., 2025). همچنین، استفاده از مداخلاتی نظیر حیوانات خدماتی یا درمان‌های خاص می‌تواند به بهبود عملکرد روانی و کاهش علائم PTSD کمک کند (Jensen et al., 2022; Thomas et al., 2025). این یافته‌ها نشان‌دهنده اهمیت رویکردهای چندبعدی در طراحی مداخلات برای جانبازان است.

در نهایت، یافته‌های این پژوهش نشان داد که تیپولوژی شخصیتی جانبازان نه تنها محصول ویژگی‌های فردی، بلکه نتیجه تعامل پیچیده میان عوامل درونی و بیرونی است. این تعاملات در چارچوب نظری سرمایه اجتماعی قابل تبیین است، به گونه‌ای که دسترسی به منابع اجتماعی، فرهنگی و نمادین می‌تواند مسیرهای متفاوتی از سازگاری را رقم بزند. همچنین، پویایی‌های درون‌فردی و روابط میان عوامل محافظت‌کننده و خطر، در تعیین مسیرهای روانی جانبازان نقش مهمی ایفا می‌کنند (Glatt et al., 2025). بنابراین، درک این پدیده مستلزم رویکردی جامع و چندسطحی است که بتواند پیچیدگی‌های تجربه زیسته جانبازان را به درستی منعکس کند.

محدودیت‌های این پژوهش عمدتاً به ماهیت کیفی آن و تمرکز بر یک بستر اجتماعی خاص بازمی‌گردد که ممکن است تعمیم‌پذیری یافته‌ها را محدود سازد. همچنین، اتکا به داده‌های مبتنی بر خودگزارشی و مصاحبه می‌تواند با سوگیری‌های ادراکی همراه باشد و بر دقت نتایج تأثیر بگذارد. از سوی دیگر، شرایط فرهنگی و اجتماعی خاص مشارکت‌کنندگان ممکن است در شکل‌گیری پاسخ‌ها نقش داشته باشد و امکان مقایسه با سایر زمینه‌ها را کاهش دهد.

پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، با بهره‌گیری از رویکردهای ترکیبی و مقایسه‌ای، به بررسی عمیق‌تر عوامل مؤثر بر تیپولوژی شخصیتی جانبازان در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی مختلف پرداخته شود. همچنین، مطالعه طولی تغییرات شخصیتی در طول زمان و بررسی تأثیر مداخلات مختلف می‌تواند به درک بهتر پویایی‌های این پدیده کمک کند. استفاده از نمونه‌های متنوع‌تر و گسترش دامنه پژوهش به گروه‌های مختلف جانبازان نیز می‌تواند به غنای یافته‌ها بیفزاید.

در حوزه کاربردی، نتایج این پژوهش می‌تواند در طراحی برنامه‌های مداخله‌ای و حمایتی برای جانبازان مورد استفاده قرار گیرد. تقویت شبکه‌های حمایتی، ارتقای مهارت‌های روان‌شناختی و فراهم‌سازی بسترهای مشارکت اجتماعی از جمله اقداماتی است که می‌تواند به بهبود وضعیت روانی و اجتماعی جانبازان کمک کند. همچنین، توجه به تفاوت‌های فردی در طراحی مداخلات و ارائه خدمات متناسب با نیازهای هر گروه، می‌تواند اثربخشی برنامه‌های توان‌بخشی را افزایش دهد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران از تمامی شرکت‌کنندگان که در اجرای پژوهش حاضر کمک نمودند نهایت قدردانی و سپاس را دارند.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

چکیده گسترده

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The phenomenon of military veteranhood represents a complex and multidimensional experience that extends far beyond physical injury, encompassing profound psychological, social, and identity-related transformations. Veterans often navigate a challenging transition from structured military environments to civilian life, a process that may result in divergent personality trajectories characterized by either adaptive (positive-oriented) or maladaptive (negative-oriented) patterns. Understanding the factors that shape these personality typologies is critical for both theoretical advancement and practical intervention. Existing literature highlights that exposure to combat and traumatic experiences significantly affects psychological functioning, often leading to conditions such as post-traumatic stress disorder (PTSD), anxiety, and personality disturbances, which in turn influence broader patterns of emotional regulation and social engagement (Kimbrel et al., 2016; Shafiee Kamal Abadi et al., 2014).

From a personality psychology perspective, optimism and pessimism are key dispositional constructs that influence how individuals interpret and respond to life events. Individuals with optimistic orientations tend to demonstrate higher resilience, better coping strategies, and stronger engagement with life goals, whereas pessimistic individuals are more prone to withdrawal, negative affect, and reduced adaptive functioning. Empirical findings suggest that these personality orientations are not static but are shaped by interactions between internal traits and external social contexts (Arskieva et al., 2021). In veteran populations, such differences are particularly pronounced due to the intensity of lived experiences and the ongoing negotiation of identity in post-conflict settings.

Recent research in positive psychology and rehabilitation science emphasizes the importance of protective factors such as hope, resilience, secure attachment, and coping flexibility in promoting well-being among veterans. These constructs contribute to adaptive functioning and facilitate successful adjustment to civilian

life (Umucu et al., 2022). Moreover, the concept of post-traumatic growth suggests that exposure to adversity can lead to positive psychological transformation, particularly when individuals are able to construct meaningful narratives about their experiences and integrate them into a coherent sense of self (Mottershead et al., 2024). Such processes are closely linked to narrative identity and the ways in which individuals interpret and communicate their life stories (Tappenden et al., 2021).

Social context also plays a critical role in shaping veterans' personality outcomes. Social support systems, including family, peers, and broader community networks, function as key resources that can either facilitate or hinder adaptation. For instance, supportive spousal relationships have been shown to enhance emotional stability and foster hope among veterans dealing with mental health challenges (Goeree et al., 2023). Additionally, structured social and rehabilitative programs, such as community-based activities and sports initiatives, can contribute to identity reconstruction and social reintegration (Mackintosh et al., 2025). Conversely, limited access to social resources and reduced social trust may exacerbate feelings of isolation and reinforce negative personality patterns.

Identity reconstruction is another central process in the transition from military to civilian life. Military identity, while initially providing structure and purpose, may become a source of tension when it conflicts with civilian roles and expectations. Successful adaptation often involves redefining one's identity in ways that integrate past experiences with present realities (Bataeva & Artemenko, 2021). In some cases, veterans are able to transform their identities from conflict-oriented roles into agents of social cooperation and engagement (Waisová, 2020). Psychological interventions, including cognitive-behavioral and dialectical behavior therapies, have demonstrated effectiveness in supporting this transition by improving emotional regulation and reducing maladaptive symptoms (Schreiber & Cawood, 2023; Schreiber et al., 2025). Furthermore, emerging evidence suggests that interventions targeting mindfulness, self-compassion, and sleep quality can significantly enhance overall quality of life in veteran populations (Thomas et al., 2025; Wild et al., 2025). In addition to psychological and social factors, motivational processes and behavioral interventions also influence adaptation outcomes. While motivation alone may not directly improve cognitive recovery, it can contribute to survival and engagement in rehabilitation processes (Rabadi & Xu, 2025). Innovative approaches, such as the use of service animals, have also been shown to alleviate PTSD symptoms and enhance emotional well-being (Jensen et al., 2022). Moreover, intra-individual dynamics, including fluctuations in coping strategies and emotional responses, play a crucial role in determining risk and resilience among high-risk veterans (Glatt et al., 2025).

Drawing on these perspectives, the present study adopts a sociological framework grounded in Bourdieu's theory of social capital to explore how access to social networks and symbolic resources influences the development of positive versus negative personality typologies among veterans. By focusing on lived experiences and the interplay of individual and contextual factors, this study aims to provide a comprehensive understanding of the mechanisms underlying personality differentiation in this population. Therefore, the aim of this study is to identify the factors influencing the personality typology of positive-oriented and negative-oriented veterans.

Methods and Materials

This study employed a qualitative research design grounded in an interpretive paradigm to explore the lived experiences of veterans and the factors influencing their personality typologies. The research was conducted in Ilam, Iran, where participants were selected through purposive sampling based on their relevance to the research topic and their ability to articulate their experiences. The sample included veterans representing both positive-oriented and negative-oriented personality types, allowing for a comparative and in-depth analysis of their perspectives.

Data were collected through semi-structured interviews and focus group discussions, enabling the researcher to capture both individual narratives and collective meanings. The interviews were designed to explore participants' perceptions of their personal, social, and cultural experiences, as well as their coping strategies and identity constructions. Field observations were also conducted to complement the interview data and provide contextual insights into participants' daily lives and interactions. Additionally, relevant documents and literature were reviewed to support the theoretical framework of the study.

Data analysis was conducted using thematic analysis, following a systematic process of coding, categorization, and interpretation. Transcribed interview data were analyzed iteratively, with initial codes being refined into broader themes and categories. This process involved constant comparison between data segments and emerging concepts, ensuring that the analysis remained grounded in participants' experiences. The final themes were interpreted within the framework of social capital theory, highlighting the interplay between individual dispositions and social structures.

Findings

The findings of the study revealed that the personality typology of veterans is shaped by a dynamic interaction of individual, social, cultural, and structural factors. At the individual level, key determinants included attitudes toward life, emotional resilience, and the capacity for meaning-making. Positive-oriented veterans demonstrated a strong sense of purpose, acceptance of their circumstances, and an ability to reinterpret their experiences in constructive ways. In contrast, negative-oriented veterans exhibited patterns of hopelessness, emotional withdrawal, and difficulty in adapting to post-war conditions.

At the social level, the presence or absence of supportive relationships emerged as a critical factor. Positive-oriented veterans reported strong family ties, active engagement in social networks, and a sense of belonging within their communities. These social resources contributed to their psychological stability and adaptive functioning. Conversely, negative-oriented veterans often experienced limited social support, reduced trust in others, and a tendency toward social isolation, which reinforced maladaptive patterns.

Cultural factors, including values, beliefs, and identity frameworks, also played a significant role. Positive-oriented veterans were more likely to draw on cultural and religious beliefs to construct meaningful narratives about their experiences, whereas negative-oriented individuals struggled to find coherence and meaning. Structural conditions, such as economic status and access to services, further influenced these outcomes by either facilitating or constraining opportunities for adaptation.

The analysis also highlighted the importance of social capital in differentiating between the two groups. Veterans with higher levels of social capital, characterized by strong networks, mutual trust, and reciprocal support, were more likely to develop positive personality orientations. In contrast, those with limited social capital faced greater challenges in achieving psychological and social adjustment.

Discussion and Conclusion

The findings of this study underscore the multifaceted nature of personality development among veterans, emphasizing that positive and negative orientations are not merely individual traits but are deeply embedded in social and contextual dynamics. The interplay between internal dispositions and external resources shapes the trajectories of adaptation, highlighting the importance of a holistic approach to understanding veteran experiences.

The results suggest that fostering resilience, enhancing social support, and facilitating meaning-making processes are essential for promoting positive personality development. Interventions that address both psychological and social dimensions can significantly improve outcomes for veterans, particularly those at risk of negative trajectories. Furthermore, the role of social capital highlights the need for community-based strategies that strengthen networks and promote inclusion.

In conclusion, this study contributes to the growing body of literature on veteran adaptation by providing an integrated perspective on personality typology. It demonstrates that positive-oriented and negative-oriented patterns emerge from complex interactions between individual, social, cultural, and structural factors. Understanding these interactions is crucial for designing effective interventions and supporting veterans in their transition to civilian life.

References

- Arskieva, Z. A., Berezhnova, O. V., & Mutalimova, A. M. (2021). Features of the Students' Personality Structure With an Optimistic and Pessimistic Attitude. 110-116. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2021.11.15>
- Bataeva, E., & Artemenko, A. B. (2021). Influence of Military Identity on Social Adaptation of Ukrainian Veterans. *Ukrainian Society*, 78(3), 54-75. <https://doi.org/10.15407/socium2021.03.054>
- Glatt, S., Greene, A. L., & Goodman, M. (2025). Within-Person Relationships Between Perceived Suicide-Related Coping and Suicide Risk and Protective Factors in High-Risk Veterans With Borderline Personality Disorder Symptoms. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 55(3). <https://doi.org/10.1111/sltb.70024>
- Goeree, N., Dekker, N. L., Reuver, Y. d., Haagen, J. F. G., & Vermetten, E. (2023). Shaping Hope in Everyday Life: Experiences of Veteran Spouses With Post-deployment Mental Health Issues. *Ethos*, 51(4), 355-369. <https://doi.org/10.1111/etho.12402>
- Jensen, C. L., Rodriguez, K. E., MacLean, E. L., Wahab, A. H. A., Sabbaghi, A., & O'Haire, M. E. (2022). Characterizing Veteran and PTSD Service Dog Teams: Exploring Potential Mechanisms of Symptom Change and Canine Predictors of Efficacy. *PLoS One*, 17(7), e0269186. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0269186>
- Kimbrel, N. A., Meyer, E. C., DeBeer, B. B., Mitchell, J. T., Kimbrel, A. D., Nelson-Gray, R. O., & Morissette, S. B. (2016). Reinforcement Sensitivity and Social Anxiety in Combat Veterans. *Personality and individual differences*, 98, 171-175. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.04.008>
- Mackintosh, C., Reavill, N., O'Hanlon, R., & Roberts, D. (2025). Understanding the Role of Invictus Games in Supporting the Transition for UK Disabled Military Veterans. *Frontiers in Sports and Active Living*, 7. <https://doi.org/10.3389/fspor.2025.1609967>
- Mottershead, R., Subu, M. A., Al-Yateem, N., Bani-Issa, W., Ahmed, F. R., Abraham, M. S., Dias, J. M., Habeb, M., & Alonaizi, N. (2024). Salutogenesis: A Sense of Coherence and Health Among British Military Veterans Exposed to Impactful Life Challenges - The Emergence of Post-Traumatic Growth and Positive Deviance Within a life-Story Approach. *F1000research*, 13, 92. <https://doi.org/10.12688/f1000research.145255.1>
- Rabadi, M. H., & Xu, C. (2025). Motivation in Veterans With an Acute/Subacute Ischemic Stroke Did Not Improve Cognition and Functional Motor Recovery but Reduced Deaths. *European Journal of Physical and Rehabilitation Medicine*, 61(1). <https://doi.org/10.23736/s1973-9087.24.08563-0>
- Rashidi, A., & Karimi, J. (2019). The role of personality dimensions and marital expectations as predictor of Islamic marital satisfaction. *frooyesh*, 7(10), 199-212. <http://frooyesh.ir/article-1-230-en.html>
- Schreiber, A. M., & Cawood, C. D. (2023). Treatment outcomes of Veteran men in a comprehensive dialectical behavior therapy program: Characterizing sex differences in symptom trajectories. *Journal of psychiatric research*, 164, 90-97. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2023.05.065>
- Schreiber, A. M., Davis, M. T., & Cawood, C. D. (2025). Veterans with co-occurring PTSD and BPD symptoms benefit from dialectical behavior therapy: effects of PTSD on BPD symptom trajectories. *Cognitive behaviour therapy*, 1(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/16506073.2025.2572480>
- Shafiee Kamal Abadi, M., Bigdeli, I., Alavi, K., & Kian Arthi, F. (2014). Investigation of the Prevalence of Post-Traumatic Stress Disorder and its Comorbidity with Personality Disorders Among Veterans in Tehran. *Clinical Psychology*, 6(1), 65-75. https://jcp.semnan.ac.ir/article_2155.html?lang=en
- Tappenden, P. C., Shiner, R. L., & Mo, F. (2021). Narrating Life in the Military: Links Between Veterans' Narrative Processing of Service Experiences and Their Posttraumatic Stress Symptoms and Well-being. *Journal of Traumatic Stress*, 35(1), 288-301. <https://doi.org/10.1002/jts.22738>
- Thomas, M., Bramoweth, A. D., Seo, Y. J., Buysse, D. J., & Soreca, I. (2025). Evaluating Participation in Cognitive-Behavioral Therapy for Insomnia in Veterans Using Electronic Health Records. *Sleep*, 48(Supplement_1), A256-A256. <https://doi.org/10.1093/sleep/zsaf090.0587>
- Umucu, E., Chan, F., Phillips, B. N., Tansey, T. N., Berven, N. L., & Hoyt, W. T. (2022). Evaluating Optimism, Hope, Resilience, Coping Flexibility, Secure Attachment, and PERMA as a Well-Being Model for College Life

- Adjustment of Student Veterans: A Hierarchical Regression Analysis. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 67(2), 94-110. <https://doi.org/10.1177/00343552221127032>
- Waisová, Š. (2020). War Veterans in Bosnia and Herzegovina: From Ethnic Warriors to Agents of Inter-Ethnic Cooperation. How to Explain the Change? *Politické Vedy*, 23(2), 8-36. <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2020.23.2.8-36>
- Wild, M. G., Coppin, J. D., Mendoza, C., Metts, A., Pearson, R., & Creech, S. K. (2025). Self-compassion, mindfulness, and emotion regulation predict multiple dimensions of quality of life in US post-9/11 veterans. *Quality of Life Research*, 1-10. <https://doi.org/10.1007/s11136-025-03908->